

วาทกรรมปราบโกงกับการปลูกฝังความสุจริตในสังคม

Anti-corruption Discourse with the Honesty Indoctrination in society

พระมหาบวรวิทย์ อายุ่มั่น. ดร.

อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

บทคัดย่อ

ปัญหาภัยแรงที่ปรากฏในสังคมไทยมาอย่างยาวนานและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศได้แก่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สืบเนื่องมาจากสภาพสังคมไทยที่คุ้นเคยกับระบบอุปถัมภ์มาตั้งแต่อดีต สิ่งนี้จึงเป็นรากฐานนำมาสู่การทุจริตคอร์รัปชันที่สามารถพบเห็นในทุกภาคส่วนของสังคม ปัจจุบันรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวและผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มีการกระตุ้นให้ประชาชนในสังคมเกิดความตระหนักรู้ถึงภัยร้ายของการทุจริตคอร์รัปชันจนเกิดวาทกรรมปราบโกงที่เป็นกระแสแสดงถึงการต่อต้านการโกงหรือการคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของข้าราชการและหน่วยงานภาครัฐ บทความนี้จะหยิบยกประเด็นปัญหาของการคอร์รัปชันในสังคมไทยมาอธิบายและเชื่อมโยงกับแนวทางการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลผ่านวิถีปฏิบัติของวาทกรรมและนำเสนอการแก้ไขปัญหการทุจริตคอร์รัปชันด้วยการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมในด้านคุณธรรมจริยธรรมอันได้แก่ความสุจริตหรือหลักสุจริต 3 ซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและเป็นรากฐานของการทำความดี ประกอบไปด้วย กายสุจริต วาจสุจริตและมโนสุจริตให้แก่คนในสังคมผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดไปจากสังคมไทย

คำสำคัญ วาทกรรมปราบโกง ความสุจริต ปัญหการทุจริตคอร์รัปชัน

Abstract

A serious problem in Thai society and affected national development is “Corruption”. Thai society familiar with patronage system since the past that leads to corruption problem in all sections of society. Nowadays, the government of General Prayut Chan-o-cha focus on the corruption issues and pushing onto the national agenda as an urgent problem that should be resolved immediately. The government create the awareness among people in society about the dangers of corruption by Anti-corruption discourse to represent anti-cheating or anti-corruption in

both of government organization and government agencies processes. This article aim to present the problem of corruption in Thai society and the government's crackdown policy on corruption by discourse practice as well as present the solutions by instilling the attitudes and moral values by apply “Honesty” or the three principles of good faith in Buddhist principle to people in society. that is the good deed foundation which consist of good faith, good morals and honest thoughts including the using of socialization process in order to prevent and solve the problem of corruption in Thai society.

Keywords Anti-corruption Discourse. Honesty. Corruption problem

บทนำ

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่ทั่วโลกล้วนเผชิญ ปัจจุบันประเด็นปัญหาการคอร์รัปชันเริ่มซับซ้อนและยากต่อการตรวจสอบมากขึ้น หลายประเทศใช้วิธีการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาบริหารจัดการระบบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งวิธีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในสังคมมีความซื่อสัตย์สุจริตและตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชัน แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างเด็ดขาด ในส่วนของประเทศไทยประเด็นการคอร์รัปชันจัดได้ว่าเป็นปัญหาเก่าแก่และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต ดังจะเห็นได้จากในสมัยที่ประเทศไทยใช้ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์มอบหมายให้เจ้าเมืองหรือขุนนางเป็นผู้ทำหน้าที่เก็บภาษีและส่วยจากราษฎรจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ขุนนางเหล่านั้นเก็บภาษีหรือส่วยบางส่วนไว้กับตนเองและใช้เลี้ยงบริวารของตนเสมือนเงินเดือนค่าจ้าง และจัดส่งภาษีหรือส่วยให้กับส่วนกลางหรือพระมหากษัตริย์เพียงบางส่วน (ญาดา ประภาพันท์, 2524: 7) ระบบและวัฒนธรรมเช่นนี้จึงเป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง ต่อมาประเทศไทยรับเอาแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและระบบทุนนิยมแบบตะวันตกเข้ามาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเมืองการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อีกทั้งค่านิยมของคนในสังคมให้ความสำคัญกับความร่ำรวยมั่งคั่งตามแบบทุนนิยม ส่งผลให้ข้าราชการและนักการเมืองมีอำนาจมากขึ้นและฉวยโอกาสในการสะสมทรัพย์สินจากการปฏิบัติหน้าที่เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งที่เกิดการทุจริตคอร์รัปชันกันมากเนื่องมาจากภาวะขาดแคลนสินค้าจำเป็นจึงเกิดเป็นช่องทางแสวงหาผลประโยชน์ในตลาดมืดและเป็นปัจจัยให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง (สนธิ เจริญรัฐ, 2507: 13) นอกจากนี้ นับตั้งแต่การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2490 สภาพการเมืองของประเทศไทยตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบเผด็จการทหารเป็นส่วนใหญ่ ทหารเป็นชนชั้นผู้นำมีอำนาจมากก้าวขึ้นมาบริหารจัดการประเทศจึงมีโอกาสนในการถูกตรวจสอบน้อยจึงเป็นอีกปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันได้มาก

ปัจจุบัน คณะรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวาระสำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเนื่องจากเป็นปัญหาที่บ่อนทำลายความเจริญก้าวหน้า

ของประเทศชาติและเป็นบ่อเกิดของปัญหามากมายนานับการรวมทั้งเป็นภัยร้ายแรงที่ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมมือในการต่อต้านและป้องกันอย่างจริงจัง ด้วยการกำหนดให้ประเด็นปัญหาการคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. จัดทำแผนย่อยคราวละ 5 ปี มีการแต่งตั้งหน่วยงานและคณะกรรมการต่างๆตรวจสอบการทำงานของข้าราชการและหน่วยงานภาครัฐ อาทิเช่น การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินโดยคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายในภาครัฐ หรือ คตร. รวมไปถึงการกำหนดบทลงโทษสูงสุดถึงขั้นให้ออกจากราชการหากตรวจสอบพบว่าข้าราชการมีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริต (ธนวัตร มัททวิวงศ์. 2559: 171) การสร้างจิตสำนึก ธรรมะทำให้ประชาชนเห็นถึงภัยร้ายของการคอร์รัปชัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เสมือนเป็นการกระตุ้นกระแสความตื่นตัวในสังคมและนำมาสู่ “วาทกรรมปราบโกง” ที่แสดงให้เห็นถึงความร้ายแรงของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยและความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการให้ความสำคัญที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ตามแนวทางที่จะแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและนำพาประเทศไทยให้มีความมั่นคงได้นั้น สิ่งที่เป็นรากฐานสำคัญคือความสุจริต ดังที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตไว้ว่า “ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง จึงต้องฝึกอบรมให้เกิดในตัวเอง เพื่อจะได้เป็นคนดีมีประโยชน์และมีชีวิตที่สะอาดและเจริญมั่นคง” และ “ในประเทศไทยนี้ก็มีคนที่สุจริตและทุจริต ถ้าคนที่สุจริตซึ่งมีมากไม่สามารถที่จะป้องกันตัวจากทุจริตชน ก็ทำให้ประเทศชาติล่มจม” (พระมหาพรหมมหาโส. 2557: ออนไลน์) จะเห็นได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่บั่นทอนความเจริญของประเทศชาติ บทความจึงนำเสนอประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งนำมาสู่การเกิดวาทกรรมปราบโกง รวมไปถึงการนำหลักสุจริตมาปรับใช้เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้กับคนในสังคมในการที่จะลดทอนและขจัดปัญหาการคอร์รัปชันที่แทรกซึมอยู่ทุกภาคส่วนของสังคมไทย

สังคมแห่งการอุปถัมภ์รากฐานสู่การคอร์รัปชัน ปัญหาเรื้อรังบั่นทอนการพัฒนาประเทศ

ระบบอุปถัมภ์คืออะไร หากอธิบายความหมายของระบบอุปถัมภ์ตามที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความไว้ ระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันของคน 2 ฝ่ายระหว่างผู้ที่มีทรัพยากรมากกว่าหรือมีอำนาจมากกว่าซึ่งจะอยู่ในฐานะของผู้อุปถัมภ์ กับอีกฝ่ายคือผู้ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าหรือมีอำนาจด้อยกว่าจะอยู่ในฐานะผู้รับการอุปถัมภ์ ทั้งสองฝ่ายต่างมีการแสวงหาและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในลักษณะต่างตอบแทนตามเงื่อนไขที่มีต่อกัน อาจแสดงออกในรูปแบบของระบบการอุปถัมภ์ ระบบเส้นสาย ระบบเล่นพรรคเล่นพวก เป็นต้น พื้นฐานวัฒนธรรมทางสังคมและค่านิยมของไทยเป็นสังคมแบบศักดินาที่ยึดคุณค่าของคนผ่านการประเมินความมั่งคั่งทางทรัพย์สิน ความร่ำรวย ความเป็นผู้มีฐานะทางสังคมหรือการศึกษาสูงรวมถึงพฤติกรรมของคนไทยที่นิยมการเคารพยกย่องและต้องการใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจ การยึดถือตัวบุคคลมากกว่าหลักการและเหตุผลโดยไม่คำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรม การยอมรับความแตกต่างในเรื่องฐานะของบุคคล ค่านิยมในเรื่อง “ผู้ใหญ่-ผู้น้อย” การให้ การขอความช่วยเหลือ การฝากเนื้อฝากตัวกับผู้ที่มีฐานะสูงกว่า จะเห็นได้จากธรรมเนียมปฏิบัติเมื่อผู้น้อยไปพบผู้ใหญ่มักจะ

มีของกำนัลติดมือไปฝากเพื่อขอให้ผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่ตนต้องการ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบราชการที่ปรากฏอยู่อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการนำระบบอุปถัมภ์มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องในการทำงาน เช่น การใช้เส้นสานแต่งตั้งโยกย้ายให้ตนเองหรือพวกพ้องได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น ทำให้มีอำนาจมากขึ้นหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะแสวงหาผลประโยชน์เข้าตัวได้มากขึ้น รวมทั้งทำการผลักดัน สนับสนุนพวกพ้องของตนมากกว่า สนับสนุนคนดีมีความสามารถในการทำงานเพื่อสร้างเป็นเครือข่ายโยงใยผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น (คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทยให้เป็นรูปธรรม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2558 :8-9) อีกทั้งในระบบราชการไทยยังคงมีลักษณะความเป็นเจ้าขุนมูลนายค่อนข้างมาก ข้าราชการส่วนใหญ่มีความรู้สึกเสมือนเป็นนายของประชาชน เหมือนดังเช่นมูลนายเป็นนายของไพร่ ทั้งที่ระบบบริหารราชการในปัจจุบันข้าราชการเป็นเพียงผู้นำบริการจากภาครัฐไปอำนวยความสะดวกสู่ประชาชนและข้าราชการเองก็ได้รับเงินเดือนซึ่งมาจากภาษีของประชาชนเป็นผลตอบแทนในการปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกันทางฝ่ายประชาชนเองส่วนมากก็มีความกลัวเกรง นอบน้อม และเคารพเชื่อฟังระบบราชการ เพราะได้รับอิทธิพลจากความเชื่อในเรื่องระบบมูลนาย และรู้สึกว่าข้าราชการเป็นเสมือนมูลนายส่วนประชาชนเป็นเสมือนไพร่ในอดีต ระบบไพร่ยังมีอิทธิพลต่อระบบความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการชั้นผู้ใหญ่กับข้าราชการชั้นผู้น้อยเช่นกัน กล่าวคือ การยึดมั่นในสายสัมพันธ์ส่วนตัวตามแบบของระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทยมากกว่ากฎระเบียบที่ได้วางไว้ ข้าราชการชั้นผู้น้อยไม่มีการโต้แย้งและความคิดริเริ่มใดๆ โดยปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้างานอย่างเคร่งครัด ดังเช่นการปฏิบัติระหว่างมูลนายระดับล่างกับมูลนายระดับสูงในสมัยโบราณ (ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล. 2538: 15) นอกจากนี้ ขนชั้นนำทางการเมืองและชนชั้นนำทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยชนชั้นนำทางการเมืองจะให้ความช่วยเหลือคุ้มครองในด้านธุรกิจของชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ฝ่ายชนชั้นนำทางเศรษฐกิจจะให้ผลตอบแทนแก่ชนชั้นนำทางการเมืองในรูปของเงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ กล่าวได้ว่าในสังคมยุคปัจจุบันระบบอุปถัมภ์ยังคงฝังตัวอยู่ในสังคมไทยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ด้วยเหตุนี้ระบบการอุปถัมภ์จึงเป็นรากฐานนำไปสู่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

คอร์รัปชัน (Corruption) เป็นคำที่มีรากศัพท์จากภาษาละตินว่า Corruptio เป็นคำที่มีความหมายหลากหลายตามแต่วัตถุประสงค์ของการใช้ โดยความหมายที่เข้าใจกันทั่วไป คอร์รัปชันคือพฤติกรรมหรือการกระทำของการโกง การรีดไถ การยักยอก การข่มขู่และการดิดสินบน การใช้อำนาจในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน หากกล่าวตามแนวคิดของ David Rosenbloom กับ Deborah Goldman คอร์รัปชันคือการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว โดยวิธีดิดสินบนและใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ถือเป็นการทรยศต่อความไว้วางใจสาธารณะและเป็นสิ่งขัดขวางจำกัดความสามารถของระบบการบริหารงานทั่วโลก โดยเป็นแบบแผนทั่วไปที่รู้กันว่าเป็นรูปแบบหนึ่งในการทำงานของส่วนราชการ (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. 2549: 3) ในส่วนของประเทศไทยมีการเลือกใช้คำที่แตกต่างกันแต่มีความหมายเป็นไปในทางเดียวกัน กล่าวคือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจจะใช้คำว่าคอร์รัปชัน ส่วนภาคเอกชนจะใช้คำว่าทุจริต ซึ่งทั้งสองคำจะมีความหมายถึงการแสวงหาผลประโยชน์จากบทบาท ตำแหน่ง

หน้าที่โดยมิชอบและขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติขององค์กรที่สังกัดอยู่ (สุชาติ นนทวงศ์. 2543: 5) นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา การคอร์รัปชันคือการกระทำเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ด้วยวิธีการเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการเป็นของตนหรือของผู้อื่น การใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบรวมถึงการรับปากจะให้ประโยชน์หรือทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงานภายหลังกระทำการเอื้อประโยชน์ให้แก่ตน กล่าวโดยสรุป การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นคำที่รู้จักกันดี แม้ว่าไม่มีนิยามที่เป็นมาตรฐานเหมือนกันเป็นสากล แต่ความหมายที่สื่อออกมาตรงกันคือการคอร์รัปชันจัดเป็นการกระทำความผิดอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการที่ข้าราชการหรือบุคคลใดใช้หรืออาศัยอิทธิพลหรือตำแหน่งหน้าที่ที่ตนมีแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ในรูปแบบของการใช้ระบบอุปถัมภ์ การฉ้อราษฎร์บังหลวง การกินสินบนและความไม่เป็นธรรมอื่นๆเป็นเครื่องมือในการฉ้อฉลความเป็นธรรม

นอกจากนี้ นักวิชาการยังแบ่งระดับของการคอร์รัปชันออกเป็น 3 ระดับ (ประภัสสร เสวิกุล). (6 มิถุนายน 2554) ได้แก่

1. การคอร์รัปชันระดับบุคคล เป็นขั้นพื้นฐานของการคอร์รัปชัน สาเหตุเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอก ได้แก่ความขาดแคลน การขาดคุณธรรมศีลธรรม รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ความโลภ การให้ความสำคัญกับหน้าตาทางสังคม และทัศนคติที่เห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติที่ใครๆ ก็ทำกัน โดยเริ่มตั้งแต่การรับหรือเรียกร่องสินน้ำใจ เงินใต้โต๊ะ ค่าซื้อความสะดวก เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ มีความสะดวกและรวดเร็ว หากไม่ได้รับสินน้ำใจหรือการปฏิบัติรับรองแบบพิเศษ อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการเรื่องนั้นๆ ส่งผลให้เกิดความเสียหาย

2. การคอร์รัปชันระดับสถาบัน กลายเป็นประเพณีปฏิบัติเฉพาะขององค์กร ดังจะเห็นได้จากองค์กรที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับ นักธุรกิจ พ่อค้าและประชาชน จะมีระบบตัวแทนหรือที่เรียกว่าหน้าม้ารับผิดชอบกับองค์กรเหล่านั้นแทนประชาชน จึงเกิดกรณีสินบนการส่งส่วย การกินหัวคิว การฮั้วการประมูล ไปจนถึงวิธีการพลิกแพลงต่างๆ โดยส่วนมากจะทำกันเป็นทีม มีการแบ่งหน้าที่และผลประโยชน์กันอย่างเป็นระบบ

3. การคอร์รัปชันในรูประบบ เป็นการคอร์รัปชันที่อันตรายที่สุด ซึ่งเป็นการโกงในระดับชาติ เกิดจากการร่วมมือกันของฝ่ายคอร์รัปชันเชิงบริหารหรือคอร์รัปชันเชิงนโยบาย นั่นคือนักการเมืองผู้บริหารประเทศและกลุ่มข้าราชการที่มีบทบาทในทางวิชาการในหน่วยงานของรัฐ (Technocrat) มีหน้าที่สำคัญในการสร้างเงื่อนไขต่างๆให้เกิดความชอบธรรมในการสร้างขั้นตอนการดำเนินงาน คอร์รัปชันในรูปแบบนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็น “กระบวนการสร้างความชอบธรรม” มีกระบวนการดำเนินงานที่สลับซับซ้อนและหลากหลาย โดยถูกนำมาผูกกับ “เงื่อนไขที่สร้างความชอบธรรม” ให้กับนโยบายหรือกฎหมายนั้นๆ เพื่อให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้ การคอร์รัปชันในลักษณะนี้ แทบไม่สามารถถูกตรวจสอบได้เพราะไม่มีข้อพิสูจน์ได้ว่าการดำเนินงานดังกล่าวมีเจตนาหรือส่อไปในทางทุจริต ตัวอย่างเช่น ในโครงการใหญ่ๆจะมีการกำหนดคุณสมบัติของการจัดซื้อจัดจ้างให้ตรงกับราคาของวัสดุของบริษัทที่ได้ทำการตกลงไว้ล่วงหน้า หรือที่เรียกว่าการล็อกสเปค รวมถึง

การเรียกเงินปากถุงหรือเปอร์เซ็นต์สำหรับการเช่าอนุโมติโครงการต่าง ๆ การดักซื้อที่ดินราคาถูกเพื่อโก่งราคาขายให้รัฐในการสร้างถนนหรือสถานที่ราชการ เป็นต้น

นักวิชาการได้อธิบายถึงสาเหตุของการคอร์รัปชันไว้หลายปัจจัย อาทิเช่น กระบวนการในการตัดสินใจดำเนินนโยบายของภาครัฐใช้เวลาและมียุทธศาสตร์ที่ไม่แน่นอน ก่อให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างสิ่งที่ประชาชนต้องการกับสิ่งที่ประชาชนได้รับในความเป็นจริง จึงเกิดความพยายามที่จะทำให้ผลของการตัดสินใจจากภาครัฐเป็นไปตามที่ต้องการด้วยวิธีการคอร์รัปชัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2547 : 5) ต่อมาคือมูลเหตุด้านเศรษฐกิจและการครองชีพเป็นสิ่งสูงและกระตุ้นให้บุคคลทำการทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบกับนักธุรกิจใช้สินบนติดต่อกับข้าราชการเพื่อตัดความรำคาญจนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ (กมล สกลเดชา. 2525 :7) ในด้านการเมือง สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ได้แก่ การไม่มีเงินช่วยสนับสนุนการเลือกตั้ง ทำให้เกิดการเมืองดินรนาความช่วยเหลือผู้ที่ร่ำรวยหรือนักธุรกิจ จึงเกิดเป็นสายสัมพันธ์ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทน (สภากิจแห่งชาติ. 2509: 12) มูลเหตุจากการบริหารงานของรัฐที่ขาดประสิทธิภาพ กฎหมายหรือระเบียบที่มีช่องว่างหรือบกพร่อง การมีตำแหน่งหน้าที่ที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด รวมไปถึงการที่ผู้ปฏิบัติงานตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ที่เห็นพ้องในแนวคิดที่ว่าคนทั่วไปต่างก็ทำการคอร์รัปชันกันทั้งนั้นแล้วทำไมตนจึงจะไม่ทำเหมือนกับเขาบ้างเล่า (อุทัย หิรัญโต. 2512: 8) มูลเหตุและปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลทำการคอร์รัปชันซึ่งนำมาสู่ความเสียหายต่อการพัฒนาสังคมตลอดจนความเสียหายด้านเศรษฐกิจ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในระบบโลก (United Nations. 1989 : 5) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในทุกด้าน (สัมฤทธิ์ น่วมศิริ และคณะ. 2561. 16 (2) : 280-281) จากข้อมูลขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้จัดลำดับประเทศที่มีการคอร์รัปชันมากที่สุดเรียงลงมา ข้อมูลในปี 2559 ประเทศไทยจัดให้อยู่ในลำดับที่ 101 ในส่วนของประเทศไทยซึ่งปัญหาการคอร์รัปชันที่พบ ได้แก่ การจ่ายสินบนในการนำเข้าและส่งออก สาธารณูปโภค การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คำตัดสินคดีของศาล ภาษี รวมไปถึง การยักยอกถ่ายเทเงินจากภาครัฐไปสู่เอกชน เห็นได้ชัดว่าปัญหาการคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การคอร์รัปชันได้ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลานานและแผ่ขยายไปทุกภาคส่วนของสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่าคอร์รัปชันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. 2549 : 5)

จะเห็นได้ว่า ปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทยมีมาอย่างยาวนานสืบเนื่องมาจากรากฐานของการเป็นสังคมแห่งการอุปถัมภ์ ในปัจจุบันมีการพัฒนากระบวนการในการทุจริตที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคมในด้านต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งสูงและกระตุ้นให้เกิดการคอร์รัปชันตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับสถาบัน รวมทั้งเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในทุกด้าน รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญและความร้ายแรงของปัญหานี้ จึงพยายามที่จะแก้ปัญหาด้วยการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเร่งด่วน นำมาสู่กระแสของวาทกรรมปราบโกงที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าว

วาทกรรมปราบโกง: การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันผ่านวิถีปฏิบัติของวาทกรรม

มิเชล ฟูโกต์ (Michael Foucault) ให้ความหมายของวาทกรรม (Discourse) ไว้ว่า เป็นกระบวนการสร้างความหมายด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคมประกอบกันเป็นความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหนึ่งๆ รวมถึงกระบวนการสร้าง การผลิตเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นอำนาจ ความรู้ ความจริง หรือกระทั่งตัวตนของเรา นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ยึดตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป โดยวาทกรรมจะแสดงบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้ผ่านทางภาคปฏิบัติของการวาทกรรม (Discursive practice) อันได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม คุณค่า จารีตประเพณี ผ่านทางสถาบันและช่องทางในการเข้าถึงผู้คนในสังคม (Michael Foucault, 1972: 79) วาทกรรมมีบทบาทสำคัญในการครอบงำความคิด เริ่มจากกลุ่มผู้มีอำนาจในสังคม เช่น นักการเมือง สื่อมวลชน นักวิชาการ ฯลฯ ควบคุมวาทกรรมเพื่อสื่อทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ เมื่อประชาชนในสังคมถูกครอบงำทางความคิดก็จะประพฤติปฏิบัติตามความคิดหรือความเชื่อนั้นๆ (Van Dijk, 1998: 193-194) ในขณะที่ยวาทกรรมการเมือง (Political Discourse) มี เป็นแนวคิดที่ให้ ความสนใจและความสำคัญในกิจกรรมของการสื่อความหมายทางภาษา การแสดงความคิดทางการเมือง และกลไก ในการควบคุมระบบการสื่อความหมายของการแสดงความคิดทางการเมืองนั้น โดยมีการถ่ายทอดและอบรมสั่งสอน เพื่อการบังคับ ดำรงรักษา หรือนำการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปด้วยในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ชุดของความคิดทาง วาทกรรมการเมืองจะต้องใช้ความชอบธรรม (Legitimacy) ในการสื่อวาทกรรมแต่ละชุดออกไป เพื่อเปลี่ยนแปลง ยึดตรึงสิ่งต่างๆ ด้วยความถูกต้อง ธนชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ 19) ,(ธันวาคม .(2553

2520 .ศ.ไม่ใช่วาทกรรมที่เพิ่งถูกสร้างขึ้นแต่วาทกรรมนี้มีรากฐานย้อนไปในปพ ”วาทกรรมปราบโกง”ซึ่งเป็นช่วงที่มีการรัฐประหารและเกิดประเด็นในเรื่องการใช้อำนาจของกลุ่มผลประโยชน์ พรรคของนายทุน ผู้มีอิทธิพล ท้องถิ่นผ่านโครงสร้างของกองทัพและกลุ่มย่อยอย่างกลุ่มทหารประชาธิปไตยซึ่งเชื่อมต่อกับกลุ่มยังเติร์กที่มีบทบาทสนับสนุนพลเอกเปรม ติณสูลานนท์เป็นนายกรัฐมนตรี (ศิริโรตม์ คล้ามไพบูลย์ 26) ,(กันยายน .(2559 ในปัจจุบัน วาทกรรมปราบโกงกลับมามีบทบาทอีกครั้งจากการที่รัฐบาลโดยการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาหยิบยกเอา ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นเป็นวาระสำคัญที่รัฐบาลต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติที่มีมานาน เป็นสิ่งที่บ่อนทำลายความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ โดยยกเป็นวาระเร่งด่วนเพื่อให้ทุก ภาคส่วนในสังคมร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาไปพร้อมกัน มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ ปี เป็นแม่บทเพื่อ 20 นและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประเมินเป็นระยะในการจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและให้สำนักงานป้องกัน ทุก ๆ 5 ปี รวมถึงการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพ 2560 .ศ.ก็มีการระดมกฎหมายที่จะป้องกัน และปราบปรามคนทุจริตไม่ให้เข้าสู่อำนาจการเมืองการปกครอง ปลุกระดมกระแสในสังคมให้เกิดความร่วมมือในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเองพยายามสร้างความเชื่อมั่นว่าจะไม่ยอมให้มีการ ทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นในสมัยที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่และใช้การสื่อสารสร้างความรับรู้ให้ประชาชนยอมรับว่าปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันคือศัตรูที่ทำลายประเทศชาติมาอย่างยาวนาน รวมไปถึงการถือเป็นนโยบายหลักที่รัฐบาลต้องทำ การปราบปรามอย่างจริงจังโดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง .(2559 ,ธนวัตร มัททวิวงศ์) รัฐบาลมีการจัดตั้งกลไกอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อาทิเช่น การณรงคปลุกฝังเยาวชนตามหลักสุตรโตไปไม่โกง มีการ

จัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ และทุกโครงการของรัฐบาลจะต้องมีขั้นตอนและกระบวนการในการตรวจสอบการทำงานเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับ

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวคิดของ Fairclough มองว่าวาทกรรมคือส่วนประกอบสำคัญที่เกิดขึ้นในตัวบทของวาทกรรมนั้นถูกผลิตขึ้นโดยรัฐบาล สื่อมวลชนและสถาบันที่เกี่ยวข้อง ตัวบทในที่นี้หมายถึงเนื้อหา ประเด็นและสาระสำคัญที่ประกอบสร้างเป็นวาทกรรม ซึ่งสะท้อนถึงระบบความรู้ ความเชื่อ อัตลักษณ์ของคนในสังคมนั้นๆ โดยกลุ่มคนหรือองค์กรสร้างวาทกรรมขึ้นจะเป็นผู้กำหนดทิศทางของตัวบทหรือเนื้อหาต่างๆ แล้วถ่ายทอดไปยังผู้รับสารในสังคม ในส่วนของวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม วาทกรรมที่ปรากฏอยู่จะอ้างอิงไปถึงสถานการณ์ สถาบัน และระดับชั้นทางสังคม อีกทั้งวิถีทางสังคมวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการวิเคราะห์วาทกรรม อันประกอบไปด้วยปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางสังคม ปัจจัยด้านสภาพทางการเมือง และปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการสร้างตัวบทผ่านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Fairclough, 1991: 80) ซึ่งเมื่อพิจารณาตัวบทของ “วาทกรรมปราบโกง” ตามแนวคิดของ Fairclough ตัวบทของวาทกรรมปราบโกง มีประเด็นและสาระสำคัญคือประชาชนควรร่วมมือกับรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และความพยายามของรัฐบาลในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้สร้างตัวบทของนโยบายการปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันที่ประชาชนในสังคมควรร่วมมือ และใช้วิธีการชี้ให้เห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นภัยร้ายทำลายประเทศชาติมาเป็นระยะเวลานาน งบประมาณแผ่นดินรั่วไหลออกนอกระบบไปยังกลุ่มคนผู้ไม่หวังดีกับประเทศชาติเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการเจริญก้าวหน้าของประเทศ สะท้อนความรู้และความเชื่อของรัฐบาลในฐานะที่เป็นผู้นำเสนอตัวบทว่าประชาชนมีส่วนสำคัญในการกำจัดการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยและหากได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นฝ่ายข้าราชการ ฝ่ายกำหนดนโยบาย ภาคเอกชนและกลุ่มคนในสังคมรวมพลังปลุกจิตสำนึกการไม่คอร์รัปชันก็จะมีส่วนช่วยให้ปัญหาดังกล่าวลดลงและหมดไป ส่งผลให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นไปในทางที่ดีขึ้น รวมไปถึงการสร้างการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมรวมถึงการปลุกจิตสำนึกประชาชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมไม่เห็นพ้องหรือตกอยู่ภายใต้ระบบการทุจริตคอร์รัปชัน อีกทั้งสภาพแวดล้อมหรือบริบทของสังคมไทยมีวิถีปฏิบัติที่คุ้นชินกับระบบอุปถัมภ์มาเป็นเวลานาน ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัญหาสังคมที่ต้องได้รับการแก้ไข ทำให้มีการคัดเลือกประเด็นผ่านกระบวนการสร้างตัวบทในวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมนำไปสู่การสร้างตัวบทในวาทกรรมปราบโกงและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้ที่ทำการทุจริตคอร์รัปชัน อีกทั้งพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยังได้วางระบบกลไกเพื่อตรวจสอบการทำงานภาครัฐอย่างรัดกุมโดยอาศัยความร่วมมือของข้าราชการและประชาชนคอยสอดส่องดูแลร่วมกัน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันผ่านวิถีปฏิบัติของวาทกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน เนื่องจากวาทกรรมเป็นการสื่อความหมายที่แสดงออกถึงค่านิยม ความคิด ความเชื่อและคุณค่าในสังคม ซึ่งวาทกรรมปราบโกงได้สะท้อนให้เห็นว่า “การโกง” คือสิ่งไม่ดี คือสิ่งที่ เป็นภัยร้ายจึงต้องทำการ “ปราบปราม” ให้หมดสิ้นไปจากสังคม เป็นการชี้แนะให้ประชาชนเกิดค่านิยมและอุดมการณ์ที่เห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันหรือการโกงเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายทำลายประเทศชาติ นำไปสู่กระแสการต่อต้านพฤติกรรมคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม การใช้วิถีปฏิบัติของวาทกรรมมาแก้ปัญหาเพียงอย่างเดียวมันย่อมไม่สามารถกระทำได้ จึงต้องอาศัยวิธีการอื่นๆ

ควบคู่กันไป ในบทความนี้จะขอเสนอการปลูกฝังและการสร้างจิตสำนึกเรื่องความสุจริตตามแนวพุทธให้แก่คนในสังคม โดยเชื่อว่าหากประชาชนมีจิตสำนึกในเรื่องของความสุจริตอันเป็นรากฐานแห่งการทำความดีแล้วนั้นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมก็จะหมดไป

กำจัดคอร์รัปชันด้วยการสร้างจิตสำนึกของความสุจริตตามแนวพุทธ

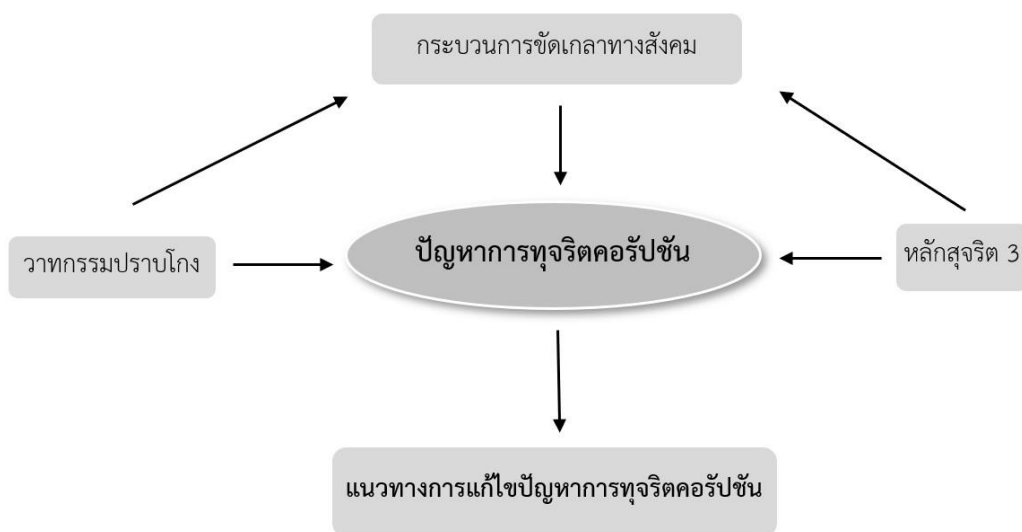
กิเลส ความโลภและความไม่รู้จักพอ ความอยากได้อะไรก็มีทำให้มนุษย์ขาดคุณธรรมและความซื่อสัตย์ อันเป็นสาเหตุหลักที่นำมาสู่การทุจริตคอร์รัปชัน ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธมามกะ แนวทางคำสอนของพระพุทธศาสนาห้ามมิให้กระทำการอันเป็นการทุจริต ไม่ว่าจะเป็นด้วยกายหรือด้วยวาจา แต่ในสังคมกลับพบว่าปัญหาทุจริตคอร์รัปชันยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไปซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ขัดต่อคำสอนในพระพุทธศาสนา ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากจะใช้มาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการบังคับเด็ดขาดทางปกครองในการแก้ไขปัญหาการทุจริตแล้ว หลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธนำมาปรับให้มีส่วนช่วยในการกล่อมเกลাজิตใจของคนให้รู้สึกละอายต่อการกระทำความผิดและเกิดความรู้สึกละอายใจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักของความสุจริตซึ่งเป็นพื้นฐานของการกระทำที่ดี จึงควรปลูกฝังจิตสำนึกของความซื่อสัตย์สุจริตหรือสุจริตธรรมให้แก่ประชาชนในสังคม

ความสุจริต หมายถึง การประพฤติชอบ ประพฤติในทางที่ถูกต้อง มักใช้คู่กับคำว่าซื่อสัตย์สุจริต (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา). (27 มีนาคม 2557) หลักสุจริต 3 ตามคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท สุจริต 3 หมายถึง ความประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ ประกอบด้วย กายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย หมายถึงการทำให้สิ่งที่ต้องประพฤติชอบด้วยกาย ละเว้นการเบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กัน ต่อมาคือวจีสุจริตเป็นความสุจริตทางวาจาทำสิ่งที่ต้องประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้นการพูดเท็จ ไม่โกหก หลอกลวง ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริงเพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ใดๆ ไม่พูดส่อเสียด ยุยงหรือสร้างความแตกแยก ความเสียหาย พูดแต่คำที่ส่งเสริมสามัคคี ละเว้นจากการพูดหยาบคาย พูดแต่คำสุภาพนุ่มนวลควรฟังรวมถึงการละเว้นจากการพูดเหลวไหลเพื่อเจ้า พูดแต่ในสิ่งที่มีเหตุผล มีประโยชน์ถูกกาลเทศะ สุดท้ายคือมโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ หมายถึงการประพฤติชอบด้วยใจ คิดในสิ่งที่ดี ไม่ละโมภคิดหาทางเอาแต่ผลประโยชน์ มีความคิดที่จะให้เสียสละ และทำจิตใจให้ผ่องแผ้วว่างขวาง ไม่คิดมุ่งร้ายเบียดเบียน มีจิตใจที่มีความปรารถนาดี แม้ไม่ตรี มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน มีความเห็นถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ เข้าใจในหลักของกฎแห่งกรรมว่า ทำดีจะเกิดผลดี ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว รู้เท่าทันความจริงที่เป็นธรรมดาของโลกและชีวิต มองเห็นความเป็นไปตามเหตุแห่งปัจจัย

การนำหลักของความสุจริตมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้นไม่ใช่สิ่งที่ยาก ประการแรกบุคคลจะต้องมีมโนสุจริต กล่าวคือ ความคิดคือสิ่งแรกที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการกระทำ การมีมโนสุจริต คือการไม่คิดละโมภโลภอยากได้ของบุคคลอื่น หรือสมบัติสาธารณะ หรือการคิดแสวงหาช่องทางที่จะใช้อำนาจและหน้าที่ไปกระทำการเพื่อที่จะได้มาด้วยวิธีที่ไม่ถูกกฎหมาย ระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติหรือวิธีที่ผิดศีลธรรม ต่อมาคือกายสุจริตความประพฤติหรือการกระทำทางกายถูกกลั่นกรองมาจากความคิด หากเริ่มแรกมีมโนสุจริตแล้วกายสุจริต

ก็จะตามมา การมีกายสุจริตคือการตัดสินใจที่จะไม่กระทำการทุจริตคอร์ปชั่นผ่านการแสดงออกทางกายด้วยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้กำลัง หรืออาวุธแย่งชิง การกระทำความผิดโกงด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งของสมบัติสาธารณะหรือผลประโยชน์อื่นๆ อันสุดท้ายคือวจีสุจริต หากมีโมหะสุจริต กายสุจริตแล้ว วจีสุจริตก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก การมีวจีสุจริตคือการพูดในสิ่งที่จริง ไม่โอ้อวดเพื่อโน้มน้าว บิดเบือน โกหก หรือหลอกลวงด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อจนได้มาซึ่งสิ่งที่มุ่งหวัง

คำถามคือจะอย่างไรให้ประชาชนในสังคมมีจิตสำนึกแห่งความสุจริต การสร้างจิตสำนึกขั้นพื้นฐานสามารถทำได้โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เริ่มจาก การขัดเกลาทางด้านจิตใจด้วยการถ่ายทอดคุณค่าทางสังคม (Social value) ในเรื่องของความคิด ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับศีลธรรม ต่อมาคือการขัดเกลาทางด้านสติปัญญาและการขัดเกลาทางด้านพฤติกรรม ได้แก่การสร้างบรรทัดฐานทางสังคม ให้อำนาจกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนหรือคตินิยมที่สังคมสร้างไว้ (ศศิธร อภิสิทธิ์นรินทร์. 2541: 40) เช่น การทุจริตคอร์ปชั่นเป็นสิ่งที่ผิดและทำลายประเทศชาติ คนที่กระทำการทุจริตคอร์ปชั่นเป็นคนไม่ดี เป็นการกระทำที่ผิดและน่าอับอาย จะต้องถูกประณามรวมถึงจะได้รับผลกระทบจากการกระทำเช่นนั้น ในทางกลับกันคนที่มีความสุจริต ประพฤติชอบ ใจซื่อ มือสะอาดเป็นบุคคลที่น่ายกย่องสรรเสริญ เป็นการสร้างค่านิยมให้ประชาชนเห็นพ้องและกำหนดเป็นแนวทางให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งวิธีการขัดเกลาทางสังคมดังที่ได้กล่าวมานั้นสามารถกระทำได้ 2 วิธี กล่าวคือ วิธีแรกเป็นการอบรมโดยตรง (Direct Socialization) คือการอบรมที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ถูกต้อง เป็นการบอกกล่าวชี้ให้เห็นว่าสิ่งใดควรทำและไม่ควรทำ สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด การอบรมในลักษณะนี้มักเป็นการอบรมในสถาบันครอบครัว วัดและโรงเรียน วิธีที่สองคือการอบรมสั่งสอนทางอ้อม (Indirect Socialization) วิธีนี้จะไม่มีการบอกหรือชี้ให้เห็นโดยตรงว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ หากแต่เป็นการเรียนรู้ทางอ้อมจากสิ่งรอบข้างมีแบบอย่างของการแสดงออกของความประพฤติที่เหมาะสม ประพฤติตัวเป็นบุคคลตัวอย่าง มีการยกย่องบุคคลต้นแบบที่กระทำตนเป็นคนดีต่อผู้อื่นและสังคม (สุพัตรา สุภาพ. 2514: 25-26) จึงจะทำให้คนในสังคมเกิดการคล้อยตามและกระทำการเลียนแบบความประพฤตินั้นๆโดยไม่รู้ตัว สอดคล้องกับแนวคิดของ เมอร์เซอร์และเมอร์ตัน (Mercer and Merton. 1958: 12) ที่กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมทำให้บุคคลเรียนรู้และรับเอาบรรทัดฐานทางสังคม คุณค่าทัศนคติและค่านิยมของระบบสังคมที่ตนอยู่อาศัยไว้เป็นบรรทัดฐานการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของตนและยอมทำตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของสังคมจนกลายเป็นนิสัย ซึ่งองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมต่อบุคคลตั้งแต่เกิดจนตายประกอบด้วย ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชนและองค์กรศาสนา ดังนั้นการขัดเกลาและปลูกฝังจิตสำนึกของความสุขผ่านองค์กรเหล่านี้ กลุ่มคนในองค์กรจะต้องร่วมมือกันรณรงค์ต่อต้านพฤติกรรม การทุจริตและยุติธรรมของการคอร์ปชั่น โดยให้ความสำคัญและส่งเสริมค่านิยมของความสุขให้ขยายออกไปเป็นวงกว้างก็จะช่วยให้ปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นค่อยๆลดลงและหมดไปจากสังคมไทยในที่สุด จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้นผู้เขียนสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังสรุปภาพรวมของวาทกรรมปราบโกงกับการปลูกฝังความสุจริตในสังคม

บทสรุป

ประเด็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ก่อกวนทำลายศักยภาพในการพัฒนาของประเทศชาติมาเป็นระยะเวลานานและเป็นรากเหง้าของปัญหาทั้งปวง เนื่องจากสังคมไทยมีความเคยชินกับระบบอุปถัมภ์ที่มีมาตั้งแต่อดีต การคอร์รัปชันมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นและไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป ดังนั้นการทำให้สังคมไทยปราศจากการทุจริตจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างมาก รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวาระสำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมมือในการต่อต้านและป้องปรามอย่างจริงจัง ด้วยการกำหนดให้ประเด็นปัญหาการคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. จัดทำแผนย่อยคราวละ 5 ปี มีการแต่งตั้งหน่วยงานและคณะกรรมการต่างๆ ตรวจสอบการทำงานของข้าราชการและหน่วยงานภาครัฐ เกิดเป็นกระแสของวาทกรรมปราบโกงขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ว่าประชาชนควรให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและเป็นการสร้างจตุรวัตรระหว่างรัฐบาลกับประชาชนที่ต่างฝ่ายต่างก็ต้องการให้มีการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีความรู้สึกต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและสร้างกลไกในการปราบปรามอย่างจริงจัง ทั้งการรณรงค์สร้างจิตสำนึกปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนตามหลักสูตรโตไปไม่โกง การจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งการบังคับใช้มาตรา 44 กำหนดโทษของผู้ที่กระทำการทุจริต อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันนอกจากจะนำมาตราการทางกฎหมายหรือมาตรการบังคับเด็ดขาดทางปกครองมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตแล้ว การนำหลักสุจริต 3 ได้แก่

กายสุจริต ความประพฤติที่ดั่งามถูกต้อง วชิสุจริต การประพฤติชอบด้วยวาจาและมโนสุจริต การคิดดีและมีเห็นชอบในทางที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพื่อช่วยในการกล่อมเกลাজิตใจของคนในสังคม เนื่องจากหลักของความสุจริตเป็นพื้นฐานของการกระทำสิ่งดี การปลูกฝังค่านิยมในเรื่องของความสุจริตให้แก่คนในสังคมนั้นไม่ควรผลักระให้แก่มุ่บุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งแต่เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชนและองค์กรศาสนาจะต้องร่วมมือกันให้ความสำคัญและส่งเสริมค่านิยมของความสุจริตให้ขยายออกไปเป็นวงกว้าง มีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักรู้ในคุณค่าและความสำคัญของหลักสุจริตธรรมอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นการช่วยให้ปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันลดลงและหมดไปจากสังคมไทยได้ในที่สุด

References

- กมล สกลเดชา. (2525). “การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ : บทวิเคราะห์ทางกฎหมายในแง่ความหมายและการใช้คำในกฎหมาย”(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). กลเม็ดเด็ดปึกคอร้บขัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ซัคเซสมีเดีย.
- คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทยให้เป็นรูปธรรม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558).การแก้ไขปัญหาระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทยให้เป็นรูปธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ญาดา ประภาพันธุ์. (2524). ระบบเจ้าภาษีนายอากรสมัยกรุงเพชยุคต้น. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- ธนวัตร มัททวิวงศ์. (2559). การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภัศร เสวิกุล. (6 มิถุนายน 2554). คอร้บขัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.psevikul.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539310860&Ntype=5>
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2557).สุจริตธรรมในฐานะเครื่องมือป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยปัจจุบัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.mcu.ac.th/article/detail/439>
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ:บพิธิการพิมพ์.
- ศศิธร อภิสิทธิ์นรินทร์. (2541). การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทรายการปิกนิกะบันเทิง (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล. (2538). ความสัมพันธ์ของคนในสังคม: พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมการเมืองไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สัมฤทธิ์ น่วมศิริและคณะ. (2561). การทุจริตคอร์รัปชันกับสังคมไทย. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 16 (2). 273-282.

- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2554). **คอร์รัปชันธรรมาภิบาล และจริยธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ:คุณธรรมนำธุรกิจ.
- สนธิ เจริญรัฐ. (2507). **โอ้อวดอำนาจประชาราษฎร์**. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- สภาวิจัยแห่งชาติ.(2509). **รายงานผลการวิจัยเรื่องการทุจริตในวงราชการ**. พระนคร: สภาวิจัยแห่งชาติ. (เอกสาร
อัดสำเนา)
- สุชาติ นนทวงศ์. (2543). **รายงานวิจัย เรื่อง ทศนะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งใน
จังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพฯ: สภาวิจัยแห่งชาติ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2540). **ปัญหาสังคม**. กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.(25 มีนาคม 2557)ความสุจริต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.royin.go.th/?knowledges=สุจริต-25-มีนาคม-2557>
- อุทัย หิรัญโต.(2512). **ข้าราชการ: ทำไมคอร์รัปชัน**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์อินเดียนสตรี.
- Fairclough. N. (1995). **Critical discourse analysis. The critical study of language**. London:
Edward Arnold.
- Mercer. Blaimie E. And Merton. Robert k. (1958). **The study of Society**. New York :Harcout and
World.
- Michel Foucault . (1972).**The Archaeology of Knowledge ; And. The Discourse on Language**.
Pennsylvania State University.
- United Nations. (1989). **corruption and anti-corruption strategies**. [Online]. Retrieve from:
<http://mirror.undp.org/magnet/Docs/efa/corruption/Chapter03.pdf>.
- United Nations Office on Drugs and Crime. Vienna International Center. (2009). **Corruption
Compendium of international legal instrument on corruption**. [Online]. Retrieve from:
www.unodc.org.